



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Murenulæ Sacræ Vestis Sponsæ Regis Æterni  
Vermiculatæ Opus, De Privilegiis Ordinum Regularium**

**Alviset, Virginius**

**Campidonaë, 1673**

Caput 2. De variis privilegiorum differentiis.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62361)

- Panor. loco cit. Sylv. loco cit. & Ang. eod. v. Et dicitur Privilegium, quasi privatū legium. c. fin. 25. q. 1. quia scilicet constituit privatam legē, ut ibi dicitur, & notat Azo. c. ideo. 1. 2. q. 6. Ut privilegium sonet idem quod *privum legium* inquit Rebuff. loco cit. id est quod lex privata, quia respicit privatam utilitatem, illius cui conceditur, ut monet Marfcor. c. licet de const. in 6. n. 188. & ob id privatam, & specialem legem constituit, à communi lege differentem, sicut à specie genus, secundum Calder. c. postulasti de penit. n. 62. Jacobum de Zoch c. omnis eod. n. 339. & Belyf. c. romana de for. com. in 6. §. contrahentes. n. 159. Seu sonet idē quod *privans legem*, ut putat Panor. c. Abbate de verb. sign. n. 7. Nimirū (inquit) & cum ipso Burgos c. sicut romana de rescrip. quia habet aliquid contra legem, hoc est quia jus cōmune privat in aliquo, ut explicat Archid. & Hugo c. privilegia d. 3. & post ipsos Riminal. c. canonū de const. Puta vi. & efficacia, seu potestate obligandi illum, qui habet privilegium. Unde ibi Bene 8 infert idē Riminald. Quod privilegium, non potest esse conforme juri communi. Secundum quod Panor. in hīs de privil. concludit sic semper esse privilegiū interpretandum, ut aliquid addat juri communi. Ut in hoc quod addit, & quo, ab ipso jure communi differt, consistat natura privilegii, si propriè loqui volumus.
- 9 Aliās tamen notant DD. nonnunquam inveni i privilegia, quā non plus contineant, quā jure cōmuni conceditur, ut in c. quia in causis de procur. Quin etiā Limas in meth. p. 1 c. 5 § 5. Et Diāa 17. 2. dub. reg. res. 2. advertit, quod inter privilegia regulariū, nonnulla reperire est, per quē, minūs ipsis cōceditur, quā jure ipso cōmuni liceat, quo casu appellabimus ejusmodi concessionēs, nomine privilegiorum, in largiori significatione, nimirū quia saltē novum titulum conferunt, quod secundū Bonac.
- supra citat. Sufficit ad privilegium, puta in largiori significatione sumptum. Sed neq; etiam frustra datur ejusmodi privilegia, tum quia serviunt ad tollēdos scrupulos dum id quod aliās de jure est licitum, usurpamus tanquā per privilegiū concessum, ut notat Coninch. d. 83. de Sacr. dub. 7. n. 55. Tum quia ut monet Syl. v. privit. n. 4. Solet magis timeri quod specialiter præcipitur, quā quod generaliter, & sollicitius observari, quod specialiter quā quod generaliter cavetur. Tum quia inveniuntur qui magis cupiunt scire privilegia, quā jura. Ac demum, quia cū jura plerumque inalē servantur, per hęc privilegia innovantur. Causa etiam taliū privilegiorum potest esse simplicitas aliquorum regularium qui cū ignorarent, aliqua de jure licita petierūt super his privilegia, Papa autē concedit quod petitur.
- Differt verò privilegium à dispensatione, in duob; præcipuè, nempe primò quod dispensatio, sit juris relaxatio, privilegiū autē concessio contra jus ipsum, ut notat Zach. c. olim de v. sign. Et secundò quod privilegiū, datur ex gratia; dispensatio, ex causa, secundū Crot. in rubr. de res. in 6. n. 12. & Reb. in pra. ben. tit. de pap. prov. n. 36. Unde 14 facilius præsumitur fallitas in privilegiis, quā in aliis rescriptis, ut monet Panor. c. ex li. teris de fid. instr. Inoc. c. Episc. de reb. Eccl. non alienā. & c. accedēs de crim. fal. Et Barbat. in rubr. de res. in elem. Ipsa vero bulla in privilegiis, ligatur cum funiculo ex serico, & pro aliis rescriptis, cum funiculo de canabe, ut advertunt Cignus l. rescripta c. de prec. imp. off. Felin. c. postulasti de res. Et aliū in c. licet, & cap. quam gravi de crim. fal.

## CAPUT II.

## De variis Privilegiorum differentiis.

## SUMMARIUM.

1 Privilegium insertum juri, est ejusdem nature ac ius ipsum.

Pri-



1. Privilegium insertum juri, extendendum, & quomodo, & 3.
  4. Concessum Studenti Theologiae, extenditur ad Studentem Canonibus.
  5. Insertum juri, operatur tres effectus.
  6. Quando ei derogatum censetur.
  7. Requiritur expressa eius mentio.
  8. Non potest retorqueri.
  9. Privilegium reale, cum ipsa re transit.
  10. Fallit in quibusdam casibus.
  11. Locale reale, extr a locum non extenditur.
  12. Locus destructus, aut desolatus retinet privilegia sua.
  13. Secus si auctoritate Superioris destruat.
  14. Quibus licitum uti privilegio mixto.
  15. Quod privilegium singulare.
  16. Quibus eius usus licitus.
  17. Privilegium collegiale, dicitur duobus modis.
  18. Quis possit uti tali privilegio.
  19. Qui non exerceat artem collegij, non potest uti eius privilegio.
  20. Scholaris non Studens, non gaudet privil. universitatis.
  21. Regularis factus Episcopus, non gaudet privilegij sui ordinis.
  22. Miles reversus ab expeditione, non gaudet privilegij militum.
  23. Fallentia tres ad supr adicta.
  24. In dubio, privilegium praesumitur concessum favore artis.
  25. Possunt notari in privil. variae differentiae aliae.
- Plures Privilegiorum possunt assignari differentiae ex quibus etiam non parum discriminis licet inter illa advertere. Primam autem differentiam ego pono, inter illa quae sunt inserta corpori juris, & illa quae extra vagantur inter quae, hoc inter est, quod vagantia, seu non inserta, manent in sua natura communi Privilegiorum, inserta vero transeunt in jus ipsum commune, & fiunt illius, secundum Host. c. i loco, & c. super de sepult. Ut illorum distinctio, non tam Privilegium, quam jus

communicatur, ut notat Barbof. in collect. ad auth. qua in prov. C. ubi de crim. agi oportet. Ex quo inferunt Covar. 4. decret. p. 2. c. 8. Salas de legib. d. 20. Et alii, quod ejusmodi privilegia non sunt strictè interpretanda, sed instar juris communis extendenda. Et sic v. g. dicunt, quod privilegium concessum, uni Ecclesiae, & juri insertum, debet per extensionem communicari aliis (etiam non nominatis) quia, jam non est Privilegium, sed jus commune, & consequenter omnibus per aequè communicandum.

Verum, hoc non admittunt Glossa in proem. decr. greg. v. iudicij. Burgos. eod. Et plures alii per c. cum ordinem. de rescr. c. constitutionem de reg. jur. in 6. Gloss. c. qui autem eod. & in clem. dudum de sepultur. Quos Ferrer. volens conciliare in proem. cit. cum Host. dicit quod si privilegium, habet rationem specialem, non potest extendi instar juris, etiamsi sit illi insertum, in quem sensum loquitur c. sanè. de privil. ubi Gloss. & alii c. ea quae de reg. jur. in 6. Et l. i. ff. de const. v. planè Sed si habet rationem juris, secus, quia tunc potest instar illius extendi & res, persona, vel locus ibi nominatus, censetur, exempli causa tantum, nominatus, & non ad restrictionem, itaque probant text. & Gloss. c. i. de jur. cal. ubi Abb. & rursus Gloss. c. privilegium de reg. jur. in 6. Gemin. Et alii c. ignoratia d. 38. Ubi Decius addit, quod similiter instar juris extenduntur privilegia, illi inserta, quando sunt concessa ad ipsius observantiam, vel ut vult Berous in c. canonum de const. Quando continent aliquid quod sit secundum ipsum. Seu ut putat Burg. eod. Ob identitatem rationis, quo casu non fit proprie extensio, sed intensio, eo modo, quo de penalibus loquimur. Et ita declarat Abb. in c. fin de jur. cal. Ad quod facit, quod privilegium concessum Studiosis Theologiae, exten-



4 extenditur, ad studiosos canonum, ob rationis indentitatem, putat, quia utrique laborant in vinea Domini ut ait Burg. loco supra citat. de quo infra.

Et ulterius procedens Ferrer. ac plenius exponens, quo sensu privilegia inserta corpori juris transeant in jus commune, ad distinctionem extravagantium, ait id contingere in tribus casibus, & insertionem operari jus commune. Primo inter privilegiatos quantum ad hoc, quod privilegium insertum, non praedjudicat adversario, nisi post duos menses, a publicatione, sicut Gloss. in *proem. clem.* dicit de jure communi, quoad vim obligandi. Secundo operatur, quod sicut in privilegio, non est opus facere mentionem juris communis contrarii, ita nec privilegii inserti, quando aliud conceditur contra ipsum. Et ita etiam docet Joan. andr. *cap. 1. de reser.* & Bellam. in *proem. clem.* Tertio quod sicut tollitur jus primum, per posterius, etiamsi de illo, non fiat mentio *c. 1. de constit. in 6.* ita & privilegium illi insertum. Gloss. & Felin. *cap. 1. de rescrip.* & Gemin. *cap. ignorantia d. 38.*

6 Sed quoad tertium casum, merito ab illis dissentit Burg. in *cap. sicut romana de rescrip.* ubi multis probat, quod quinimo nunquam censetur derogatum privilegio inserto juri per secundum nisi in isto secundo fiat expressa mentio, illius primi; & multo minus per legem generalem. Et ita cum Burg. cit. tenet Gloss. *c. de silent. lib. 12 l. decurionibus Bald. l. non plus eodem de sacros. Eccles. Barbof. auth. qua in provincia eod. ubi de crim. agi oportet. & Ruin. cons. 89. vol. 1.* Quin etiam Barth. *authorit. cit. qua in prov. Andr. ab ex ea c. 1. de const. Felin. cap. fin. de for. comp.* Et Vital. de Camban. in *tr. claus. v. non obstantibus* docent, quod neque etiam per hanc clausulam illis derogatur. Unde restat semper esse necessariam illorum

7 expressionem ad hoc ut illis derogetur, ut volunt Crot. *capit. quoniam de jur. patr. Gloss. l. 2 ff. de judic. & Barth. aut cit.* Quod secus est de privilegiis extravagantibus quia ( nisi aliud obstat ) regulariter tolluntur per legem contrariam, cum clausula non obstantibus. ut ait Steph. Costa *c. alma mater. de sent. ex § in festivitibus.* In quo tamen ego non nihil difficultatis patior, propter *c. l. cit. de constit. in 6* & plura alia dicenda in *sect. 4.* Ad quod etiam videri potest Gloss. *25. qu. 2. in initio.* Aliud discrimen, privilegii inserti corpori juris, & extra illud vagantis, ut notat Burg. in *rubr. de reser. & Barth. in aurb. quas actiones c. de sacros. Eccles.* Est quod insertum, non potest retorqueri; vagans autem sic, quae est notabilis differentia, de qua nos infra *cap. 3 § 5.*

Ego secundò divido privilegium in *reale, & locale.* Illud appello quod rei tribuitur, & quali rei affigitur v.g. rei sacrae. Et hoc semper illi inhæret, & cum ipsa transit, ad quamcunque personam devenire contingat, ut docent Bellam. *clem. Religiosi. de decim. Angel. in sum. v. privilegium* Et Sylv. *eod. v. fallit tamen, vel ubi jus aliter disponit, vel quando res ipsa destruitur, quantum ad speciem, seu moralem, seu physicam, ut si calix polluitur, vel frangitur.*

10 Locale dico, quod loco alicui determinato conceditur, ut Ecclesie, Altari, Civitati &c. Et hoc rursus est duplex, nempe locale commune, & locale proprium, seu ut alii loquuntur *locale reale.* Et *locale personale.* Illud est quod loco primario tribuitur pro dignitate, & reverentia ipsius, Personis verò in illo comorantibus, secundario tantum, & intuitu ipsius. Istud autem è contra, quod personis tribuitur, absque respectu loci, vel si is intercedit, id fit tantum accessorie, & per modum causae impulsivae, non motivae. De quibus ego id juris statuo. Quod



Quod locale reale, debet cenſeri affixum quaſi ipſi loco, extra quem non extendatur, neque communicetur. ita Panor. *c. cum capella de privil.* Franc. Arrias *6. porro de ſent. excom.* Suar. *lib. 8. de leg. c. 26.* & alii. Et ſemper durat, ac perfeverat, cuiſcunq; Domino cōtingat talem locum accreſcere, uniri aut ſubiici. Et competit omnibus exiſtentibus in tali loco, ſed non extra. Ancar. *cap. canonum. de conſtitut.* & Panor. *cap. quoniam de privil.* Imò etiam ſi locus, deſtituatur perſonis, aut deſoletur, ſeu caſu, ſeu injuria, retinet ſemper ſuum privilegium, poteſtque ad illud redire, ſi reſtaurari contingat. arg. *cap. paſſonalis 7. quaſt. 1. & cap. quaſemel 19. quaſt. 3.* Et ita inter alios docet Panor. *cap. 2. de poſſoral. p. 1. & cap. Abbate de verb. ſign. ubi addit,* quòd nec tollitur aut amittitur privilegium, conceſſum v. g. Monafterio, aut ejus poſſeſſionibus, etiam ſi ordo cujus eſt, extingatur, uti nec ſi Monafterium fiat alterius ordinis, ut ibi addit poſtilla, & docent Innoc. *c. 2. de nov. op. nunt.* Laudun. *in proem. clem. Sylv. 7. civitas num. 2.* Et *v. collegium numer. 5.* Ac fuſius diſſerit Sciop. *in aſtro inextincto. quaſt. 1. ad primum Roman. Hæu eod. l. Super quo, anno 1621. die 26 April. emanavit à S. Cardin. Congr. deciſio,* quam inter alios refert Barboſ. *in collect. bull. v. collegiata.*

17 Dixi ſi locus caſu aut injuria deſtruat. At ſecus eſt ſi per viam juris, ſeu auctoritate Superioris, quia tunc non dicitur propriè deſolatus, ſed extinctus, in qua extinctione omnia ejus privilegia, ſimul cum ipſo intereunt. arg. *cap. placuit. l. 1. de conſ. & cap. diſimus 16. quaſt. 7.*

At verò privilegium locale perſonale cenſetur affixum, ſeu conceſſum perſonis loci, ut qui caſu, ad illum acceſſerit, & non ſit de tali loco, nec etiam poſſit gaudere tali privilegio, Cùm è contra

perſonæ illius loci, & in ipſo, & in quovis alio, illo fruantur, ita Calder. *cap. paſſoralis de pen. & rem.* Aliquando tamen contingit, privilegium eſſe mixtum, ſeu locale ſimul, & perſonale, ut ſi erigatur certum Altare Privilegiatum, in Eccleſia, pro ſolis Capellanis illius, tunc enim illi ſoli poſſunt uti privilegio, & in illo ſolo loco, ſeu Altari. Et ſic de pluribus aliis.

Sed & tertio ego divido Privilegium, in ſingulare, & collegiale. Illud apello quod perſonæ alicui in individuo conceditur, aut etiam pluribus, ſed expreſſis illorum nominibus, & tanquam ſingularibus ſeu ſub nomine proprio, & individuo cujuſque, ut Socrati, Sempronio, Platoni, &c. ſeu ſub nomine Gentilitio, & familiæ, ut Scipionum, Torquatorum, &c. ſeu ſub nomine collectivo, perſonarum, certæ conditionis aut ſtatus, ut feminis, pupillis, minoribus, militibus, agricolis, &c. Vel certæ artis, & profeſſionis, ut Typographis, &c. Vel demum certæ gentis, & nationis, ut Romanis, Britannis, &c. ſeu quod conceditur pro certo caſu, vel actû, & illum celebrantibus, ut pro his qui accipiunt cruciatam, vel qui concionantur, confeſſiones audiunt, &c. De quibus omnibus, id juris, venit ſtatuendum, quòd ejuſmodi privilegia, non extenduntur, de perſona, neque de caſu ad caſum, nec quiſquam illis participat; (etiam ſubſiſtente ſimili ratione) niſi comprehendatur ſub nomine expreſſo in tenore conceſſionis, ſecundùm ea quæ dicemus *cap. ſequ. §. 4.* Ita Roch. *in rubr. de jur. pair. Panormit. cap. ſanè. de privil.* Gammar. *in rubr. de rer. perm. in 6. Lud. Gomez, cap. ſtatutum de reſer. eod. Bellam clem. Religioſi. de decim.* Et communiter alii Canoniſtæ. *cap. ſanè cit. quos ſequuntur Suar. lib. 8. de leg. cap. 3. Salas d. 20. ſect. 17. Et Molpheſ. in ſum. tractat. 9.*



tractat. 9 cap. 12. Collegiale verò Privilegium dicitur, quod alicui collegio, communitati, vel societati, conceditur, quod  
 17 quidem potest fieri duobus modis, puta vel sub nomine colectivo, & expresso ipsius collegij, & directè, & immediatè illius corpori v. g. universitati Bononiensi, vel personis quæ sunt ex tali collegio, & illud componunt, ut studiosis Universitatis Bonon. Et tunc id juris statuitur quòd Privilegium concessum primo modo, censetur concessum Collegio, secundum quod civiliter facit unum corpus, non verò personis singularibus, ex quibus tale corpus componitur (qua singularibus) ita quòd non possint uti  
 18 suo Privilegio, quæ tales, sed tunc tantum cum suum corpus, collegialiter representant, sive interim omnes simul, sive major pars, aut aliquot, ad representandum, delegatæ reperiantur.

At verò, quando Privilegium conceditur secundo modo, possunt illo uti singulares personæ, independenter una ab altera, sufficitque esse incorporatas tali collegio. Ita Gemin. c. Religioso de sent. ex in 6. ubi addit, id etiam locum habere, antequam persona solemniter incorporaretur collegio, si de licentia Superiorum illius permittitur exercere artem, ad quam fundatum est, & officio focii artis fungi, quod satis probabile mihi videtur, quia talis licentia, resolvitur in tacitam receptionem, & incorporationem.

19 Econtra verò, is qui se dicit de aliquo collegio, imò, & qui fortè olim fuit illi immatriculatus, sed non exercet artem ad quam fuit institutum, non potest ejus Privilegiis gaudere, ut docet Barth. l. semper ff. de jur. immun. Sylv. v. argumentationum. 4. Et Angel. eod. v. num. 3. Circa quod videri possunt notata à Gloss. l. unic. C. de stud. lib. urbis. rom. lib. 11. Et à DD. l. advocati

eod. de adv. diu. cap. generaliter. 16. qu. 7. §. negotiatores, c. 1. & c. clerici de jud. c. ap. dilecti, & c. venerabilis de excep. Et sic secundum hanc doctrinam Panor. in c. quod vult deo. de judic. Joann. deligna in proem. clem. Et 20 communiter alii dicunt v. g. Quòd studiosi intrantes scholam, sed non studentes, non gaudent privilegiis scholarium. Et similiter Portel. in sum. qq. reg. v. Episcopus num. 4. Roder. rom. 2. qu. 58. à 4. Et Barth. à sancto Fausto in Thef. lib. 6. q. 191 docent, Religiosum, factum Episcopum, non gaudere amplius Privilegiis Regularium, aut sui Ordinis. Super quo lector  
 21 curiosus, poterit videre motum Sixti V. apud Roder. loco citat. & Quarant. in sum. bull. Idemque proportionè dico, de illo qui quidem exercuit artem, aut functus est, officio habente Privilegium annexum, sed jam abdicavit, aut ita se gerit, ut abdicasse meritò reputetur, tunc enim non gaudet amplius Privilegio. Et hac ratione v. g. miles reversus ab expeditione, non fruitur amplius militum Privilegiis. Nec Clericus minorum Ordinum, Privilegiis Clericorum, si nubit, vel incedit, sine habitu, & tonsura.

Fallit tamen hæc doctrina, ubi aliter, 23 in jure cavetur, aut consuetudine permittitur, vel quando Privilegium aliquod inveniretur concessum Collegio ex sola gratia Principis, non in favorem artis. Verum in dubio, præsumi debet pro arte  
 24 & concessum favore ipsius, non solius collegii.

Quartò dividi potest Privilegium, in 25 limitatū, & incircumscriptum. Illud est, quo certo loco tēpore, casu, aut circumstantia uti conceditur. Istud, quo ubique & indifferenter sine ulla restrictione. Et in hunc modum, possunt diversæ aliæ divisiones fieri, ex diversis circumstantiis, materiæ, personarum, locorum, & similibus



libus, quas ad alia properans, & velut explanatione minus indigentes omitto.

CAPUT III.

De Acquisitione Privilegiorum.

Acquiruntur autem Privilegia, sex modis, seu viis puta concessione, communicatione, extensione, relatione, errore & præscriptione, de quibus omnibus, seriatim agere habemus, per subsequentes paratographos.

S. I.

De Acquisitione Privilegiorum per viam Concessionis.

SUMMARIUM.

1. Qui potest legem ferre, & Privilegium dare.
2. Non subditis, non potest dari Privilegium.
3. Princeps temporalis, non potest includere Ecclesiam, sive lege, sive Privilegio. Et contra 5.
4. Privilegium favorabile, admittitur, hoc ipso, quod non rejicitur.
6. Privilegia non conceduntur, nisi cum causa, quæ est triplex, & 7.
8. Sola voluntas in Principe, causa sufficiens Privilegij.
9. Regularibus quare concessa Privilegia.
10. Qualis potestas data regularibus, per Privilegia.
11. Quando potestas extinguitur morte concedentis.
12. An regulares possint delegare, in Privilegijs.
13. Quomodo intelligendum Privilegium, datum contra substantiam actus exercendi.

Et quidem quod attinet ad primum modum, illius est dare seu concedere Privilegium, cujus legem ferre, ut docent Belvis. c. romana de for. com. §. contrahentes. Calder. c. postulasti de pen. & rem Jacob. de Zoch. c. omnis eod. Angel. in sum. v. Privilegium Sylu. eod. v. Alor. 1. p. inst. lib. 5. cap. 22.

Reg. in pra. lib. 13. num. 23. Ut quicumque potest legem ferre, possit & Privilegium concedere, circa eandem legem, & eandem materiam, quam lex respicit, illis iisdem personis, quas per legem obligavit, puta subditis, aliis verò, non nisi eo modo, quo infra dicemus, Ratio est, quia Privilegia sunt leges. c. Privilegia d. 3. & §. fin. 27. qu. 1. Aded ut Privilegium non differat à lege, nisi sicut species à genere, ut in Superioribus notavi. At non potest quis sua lege obligare non subditum. Ergo nec suo Privilegio illi favere, quia ex quo removetur genus, & qualibet ejus species. l. Aquilus ff. de dol. & l. fide iussor eod. quis satis d. cog. Et sic, g. quemadmodum Princeps temporalis, non potest sua lege Ecclesiam ligare sic neque suo Privilegio includere, quòd quantumcumque sit favorabile, nunquam tamen valebit, nisi Ecclesia acceptaverit. Uti docent Belvis. Calder. & Azoch. Supra cit. per c. Ecclesia sancta Maria de const. Et per notata ab Innocent. c. auditis de restitution. in integro. Ad quod & facit. c. bene quidem d. 96. Ubi statutum laici præsidis, quamvis Ecclesie favorabile, declaratur non valere. Acceptari tamen censetur ab Ecclesia, hoc ipso quòd non rejicitur, siquidem fuerit, simpliciter favorabile, hoc est si continet simplicem concessionem gratiæ, sed si est præceptivum, hoc est concessum per legem seu statutum, aliquid imperans, necesse est expressè admitti. Ita Panor. c. cit. Ecclesia. & Zachar. ejus Glossator. c. qua in Ecclesiarum eod.

Et quod de Ecclesia, hoc eadem proportionem dico, de Clericis, Religiosis, & quibusvis aliis, qui non sunt subditi Principi concedenti Privilegium. Ac vice versa, de Laicis respectu Papæ & Prælatorum, Ecclesiasticorum. Hoc est non posse eos, ut nec legem ponere Laicis circa

PRIVILEGIA  
CONCESSA  
ET  
RETRACTATA  
IN REGILAS  
MULLAHUS  
SULLORCA  
DE  
ECCLESIA